

Bijlage 1: Natuur

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0003	Weidevogels	Een deel van de te behouden polder dient ingericht te worden voor weidevogels;
DRD-0019	Herstellen KRW areaal bovenstrooms	T.a.v. het schetsontwerp van 6 september 2022 vraagt het college aandacht voor het herstellen van het KRW areaal wat bovenstrooms gelegen is zodat natuur én recreatie daar verbeteren: Herstellen KRW areaal bovenstrooms zodat natuur én recreatie daar verbeteren.
DRD-0032	Behoud bloemrijk grasland	Behoud bloemrijk grasland ten ZW van de Zuileshoeve, in deel ten westen van de sloot, wat in het referentieontwerp van 17 april 2023 als te behouden polder staat gemarkeerd.

Bijlage 2 Houtopstanden

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0006	Behoud landschapselementen	Het ontwerp dient verschillende landschapselementen waaronder bosschages, waardevolle groenelementen en zichtlijnen te behouden; De gemeente dient goedkeuring te geven op het ontwerp. Hiertoe dienen de diverse vakdisciplines van de gemeente akkoord te geven. <u>Toelichting eis:</u> Zie hiervoor bijlage 10.
DRD-0026	Besluitvorming bomencompensatieplan	Aangezien er nog geen definitief bomencompensatieplan is is er geen overzicht van de aanpassingen en het resulterende totaalbeeld m.b.t. behoud, verplaatsen, toevoegen en verdwijnen van bomen in de Hel- en Zuilespolder wenst de gemeente Dordrecht betrokken worden in het beplantingsplan.

Bijlage 3 Bereikbaarheid

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0045	Binnen Dordrecht geen transport en vervoer over de openbare weg	De projectlocatie is gelegen naast een drukbezocht recreatiegebied. De enige openbare weg naar de projectlocatie loopt door het recreatiegebied. Het project mag niet leiden tot een verhoging van het aantal verkeersbewegingen en transportbewegingen in het recreatiegebied. Concreet houdt dit in dat er binnen de gemeente Dordrecht geen transport en vervoer van personen, materiaal en materieel over de openbare weg van en naar de projectlocatie is toegestaan; Alle vervoer en transporten (mens, materieel en materiaal) van en naar de projectlocatie dient over water plaats te vinden. RWS dient dit te borgen voor alle betrokken deelnemers, inclusief onderaannemers en leveranciers.
DRD-0046	Parkeren door projectmedewerkers in het aansluitende gebied is niet toegestaan	De realisatie van het project mag niet leiden tot een verhoging van de parkeerdruk in het aansluitende gebied. Het is niet toegestaan dat personen en voertuigen betrokken bij de realisatie van het project parkeren op openbare wegen of terreinen; betrokkenen moeten binnen de projectgrenzen parkeren.
DRD-0048	De HZP dient autoluw te zijn	Toegang voor gemotoriseerd autoverkeer in de HZP is sterk beperkt. De HZP blijft alleen toegankelijk voor voertuigen (autoverkeer) van bewoners. Vrijstelling hierop kan alleen worden afgegeven door gemeente (handhaving). De HZP blijft alleen toegankelijk voor voertuigen van bewoners, voor onderhoud. De gemeente kan onder bepaalde voorwaarden vrijstellingen geven. Alle andere voertuigen worden geweerd d.m.v. zakpalen.
DRD-0051	HZP ook autoluw tijdens de bouw	Tijdens de bouw dient RWS het huidige verkeersregime op de openbare wegen in de HZP te respecteren en te handhaven;
DRD-0057	Borgen stilte- en autoluw gebied	De gemeente wenst het huidige toegangsbeheer na realisatie te handhaven. (inclusief palen Helsluis en toegang vanuit Biesboschcentrum); De afdeling Wijk en Gebied en Accountsmanagement (WGA) van gemeente Dordrecht regelt het toegangsbeheer en bepaalt wie toegang en sleutels krijgt. RWS dient een verkeersplan (incl. bebording, zakpalen etc.) op te stellen en af te stemmen met de gemeente waarbij het huidige toegangsbeheer wordt geborgd.

Bijlage 4 Recreatie

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0001	Behoud wandelroute op droog profiel	De bestaande wandelroute dient op droog profiel behouden te worden. De nieuwe wandelroute dient minimaal even lang te zijn als de bestaande wandelroute.
DRD-0008	Behouden van wandelroutes door polder	De bestaande wandelroutes door het poldergebied dienen behouden te blijven. <u>Toelichting:</u> Naast voorwaarden over de realisatie is ook de tijdelijke situatie gedurende de werkzaamheden een aandachtspunt richting Rijkswaterstaat. Wandelaars moeten een rondje kunnen blijven wandelen, en het recreatief verkeer rondom het bezoekerscentrum mag geen last hebben van bouwtransporten.
DRD-0009	Behoud wandelroute en fiets-/autoweg over dijk	Het behouden van de (onverharde) wandelroute en de fiets-/autoweg over de dijk rondom het gebied.
DRD-0011	Behoud Klimbos	Het huidige klimbos dient in zijn geheel behouden te blijven.
DRD-0012	Getijdennatuur begaanbaar per kano	Het begaanbaar maken van de getijdennatuur per kano (evt. alleen met gids indien het gevaarlijk blijkt).
DRD-0016	Recreatief aanbod	Recreatief aanbod (minimaal) op zelfde niveau houden, ook waar het een voorziening als B&B Zuileshoeve betreft (geen achteruitgang i.v.m. bevolkingsgroei) en toegankelijk voor mindervaliden. T.a.v. het schetsontwerp van 6 september 2022 vraagt het college aandacht voor het recreatief aanbod. Dit dient minimaal op zelfde niveau gehouden te worden. In verband met de verwachte bevolkingsgroei is een achteruitgang van het recreatief aanbod niet acceptabel. Ook waar het een voorziening als B&B Zuileshoeve betreft dienen de recreatieve mogelijkheden minimaal op hetzelfde niveau gehouden te worden. Zowel de te handhaven als de nieuw aan te leggen infrastructuur en voorzieningen dienen toegankelijk te zijn voor mindervaliden.
DRD-0022	Afname van voorzieningen elders compenseren	Afname of verdwijnen van recreatieve voorzieningen in de Hel- en Zuilespolder dienen gecompenseerd te worden met voorzieningen die extra elders in het omliggende gebied terugkomen. Te denken valt aan: - het (meer) openstellen van de Otterpolder of de polder Stedelijk om te wandelen.
DRD-0023	Kansen benutten	Bij de kansen gaat het om het faciliteren/benutten van wat er nieuw komt aan recreatieve voorzieningen. Te denken valt aan nieuw verdienvermogen, bijv. door het kanoën vanuit het Biesboschcentrum (met gidsen) te begeleiden.

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0095	Wandelpad duiker aan westkant project	Wandelpad ook over de duiker aan de westkant van het project leiden. De duiker, aan de westkant van het project, welke nu onderdeel is van de wandelroute aansluiten op de nieuw te maken kade en het wandelpad hierover leiden.
DRD-0096	Tweede laarzenpad tussen uitlaat Moldiep en Zuileshoeve	Een tweede laarzenpad tussen uitlaat Moldiep en Zuileshoeve biedt een extra mogelijkheid om gebied te beleven en een andere route te lopen, zowel voor gidsen als recreanten. Tevens geeft het invulling aan de behoefte van gemeente Dordrecht en provincie aan onverharde wandelpaden.
DRD-0102	Autonome ontwikkeling in recreatiebehoefte	Voorzien in de autonome ontwikkeling ten aanzien van de groeiende behoefte aan extensieve recreatie passend bij de groeiambitie van de stad. Meer concreet dient de functie en inrichting van het gebied ruimte te laten om extensieve recreatievormen die passen in het gebied toe te staan.

Bijlage 5 Civiel ontwerp en getijde

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0007	Bestaande Helsluis blijft schutssluis	De bestaande Helsluis dient na oplevering, gedurende de gehele beheerfase van de KRW maatregel, functioneel in stand gehouden te worden als schutssluis. Het is niet toegestaan de sluis permanent open te zetten. Het getij in de Biesbosch wordt beïnvloed door deze sluis, in de berekening is uitgegaan dat deze dicht is. Met deze eis wordt deze conditie geborgd voor toekomstige besluitvorming.
DRD-0024	Getij Sliedrechtse Biesbosch	Het getij van de Sleidrechtse Biesbosch mag niet beïnvloed worden door aanleg van de het project KRW Hel en Zuilespolder: a. Indien de KRW maatregel invloed heeft op de getijdeslag mag deze geen veranderingen in de getijslag veroorzaken groter dan 5 mm; b. De locaties waar eb en vloed elkaar ontmoeten mogen door de KRW maatregelen niet verplaatsen.
DRD-0107	Getij Sliedrechtse Biesbosch	De getijdewerking niet mag verminderen in de Biesbosch: Concreet betekent dit dat Rijkswaterstaat de getijdenwerking in de Hel- en Zuilespolder monitort voor minimaal tien jaar na afronding van het project. Een verandering in doorstroming en getijde in het gebied zorgt voor een verandering de sedimentverplaatsing. Er zal enige tijd over heen gaan voor een nieuwe balans is ontstaan. Wanneer zij een afname van de getijdenwerking nemen zij maatregelen om dit ter herstellen tot minimaal de huidige getijdeslag.

Bijlage 6 Cultuurhistorie, landschap en erfgoed

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0005	Behoud deel van Hel- en Zuilespolder	Het ontwerp dient te voorzien in behoud van een deel van de Hel- en Zuilespolder, meer specifiek het behoud van de boomgaard en een stukje agrarisch polder nabij de Zuileshoeve. Een of meerdere informatieborden dienen de cultuurhistorisch waarde van deze elementen te beschrijven. <u>Toelichting:</u> Op het gebied van cultuurhistorie gaat volgens het college helaas veel landschappelijke waarden verloren, doordat de typologie als bedijkte polder verdwijnt. Er zijn op het eiland van Dordrecht al meerdere van deze polders getransformeerd en vernat. Landschappelijke kenmerken en zichtlijnen kunnen worden bewaard en onderdeel uitmaken van het nieuwe landschap. Zo zal de nieuwe situatie het verhaal blijven vertellen van haar ontstaansgeschiedenis. Zeker wanneer je in dit landschap wel de monumentale objecten uit het voormalige polderlandschap kunt beleven. Het Biesboschcentrum kan hier bij uitstek een bijdrage aan leveren.
DRD-0014	Cultuurhistorie (monumenten, bomen, sluis, etc.)	T.a.v. het schetsontwerp van 6 september 2022 vraagt het college aandacht voor de cultuurhistorie (monumenten, bomen, sluis, etc.). <u>Toelichting eis:</u> Zie hiervoor bijlage 10.
DRD-0034	Beperk de ingrepen in de te behouden "polder"	Ingrepen tgv van KRW in de te behouden "polder" dienen beperkt te worden. Deze polder heeft cultuurhistorische waarde door o.a. het oorspronkelijke geulenpatroon. De gemeente dient goedkeuring te geven op het ontwerp. Hiertoe dienen de betreffende vakdisciplines van de gemeente akkoord te geven.
DRD-0101	Akkoord vakspecialisten	Het college eist dat Rijkswaterstaat enkel tot uitvoering overgaat bij verdere uitwerking en aanpassingen aan het landschap en de te behouden polder en cultuurhistorische objecten wanneer de vakspecialisten van de gemeente hiermee akkoord zijn. <u>Toelichting:</u> Het college eist dat Rijkswaterstaat enkel tot uitvoering overgaat bij verdere uitwerking en aanpassingen aan het landschap en de te behouden polder en cultuurhistorische objecten wanneer de vakspecialisten van de gemeente hiermee akkoord zijn. In het omgevingsrecht is al bepaald dat vrijwel altijd een vergunning nodig is voor het wijzigen van monumenten (gebouwen). Voor belangrijke cultuurhistorische waarden, zijnde geen gebouwen, kunnen we in het bestemmingsplan/ omgevingsplan een voorwaarde opnemen zoals: "de in

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
		het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden, natuurwaarden en/of de landschappelijke kwaliteit worden niet onevenredig aangetast".
DRD-0103	Archeologisch booronderzoek	"Als de bodemingrepen voor de aanleg van nieuwe kreken in de Hel- en Zuilespolder dieper gaan dan 1,8 m –NAP dan is voorafgaand verkennend archeologisch booronderzoek verplicht. Alleen bij deze diepere bodemingrepen worden mogelijk behouden waardige archeologische waarden verstoord."

Bijlage 7 Milieu

Algemeen

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0043	Hinder door stikstofuitstoot	Voorkomen van hinder veroorzaakt door uitstoot van stikstof en diesel bij werk- en transportvoertuigen; RWS dient de hinder door uitstoot van stikstof en diesel bij werk- en transportvoertuigen te voorkomen door het toepassen van elektrisch materieel of materieel zonder dergelijke uitstoot;
DRD-0104	PFAS in projectgebied	De bovengrond in de Hel- en Zuilespolder is verontreinigd met PFOS/ PFOA/ PFAS, en soortgelijke stoffen. De gemeente heeft nadrukkelijk haar zorgen uitgesproken over deze verontreinigingen en de impact ervan. Een belangrijke zorg is dat verhoogde PFAS gehalten in combinatie met de nieuwe inrichting/ bestemming (getijdennatuur) risico's opleveren voor milieu en/of gezondheid. RWS dient mogelijke milieu en/of gezondheid risico's in kaart brengen en een rapport op te leveren met de effecten van de verspreiding en impact van in HZP aanwezige verontreinigingen (w.o. PFAS).
DRD-0105	Effecten van verspreiding chemische waterkwaliteit	De zorg bestaat dat met het inlaten van (vervuild) rivierwater in de HZP, en dus ook in de zwemplas, (milieu)risico's oplevert. RWS dient een rapport op te leveren met onderzoek naar de effecten van verspreiding chemische waterkwaliteit. 1. Welke risico's leveren de PFAS gehalten en andere verontreinigingen in het rivierwater op voor de flora en fauna die hoort bij de nieuwe getijdennatuur in de HZP? 2. Welke risico's leveren de PFAS gehalten en andere verontreinigingen in het rivierwater op voor de zwemplas?
DRD-106	PFAS in projectgebied	Ondanks het feit dat de gemeente geen bevoegd gezag is, wil de gemeente RWS toch verzoeken minimaal tien jaar na het gereed komen van het project, de ontwikkelingen in het kader van PFAS te blijven monitoren en de resultaten hiervan te delen met de gemeente. <u>Toelichting:</u> Het college heeft een belangrijke zorg. Uit onderzoeken van Rijkswaterstaat blijkt dat de gronden in de Hel- en Zuilespolder verhoogde PFAS waarden bevatten. Rijkswaterstaat heeft het voornemen uitgesproken om een deel van de grond binnen het plangebied te hergebruiken. Met de uitvoering van de KRW maatregel verandert de bestaande Hel- en Zuilespolder in een natte zone met een stroomgeul. Deze stroomgeul functioneert als een kraamkamer voor vissen. Daarnaast worden in de natte zone diverse recreatiemogelijkheden gerealiseerd, zoals vissteigers en laarzenpaden. Ook de watertoevoer

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
		van de zwemplas verandert van een situatie waarbij water wordt ingelaten via het slotenstelsel van de Hel- en Zuilespolder naar een situatie waarbij water ingelaten wordt vanuit de nieuwe stroomgeul. De gemeente is van mening dat ter voorbereiding op deze omgevingsplanwijziging de initiatiefnemer, zijnde RWS, een volledig onderzoek naar de impact hoort te doen. Overigens dient te worden opgemerkt dat de gemeente geen bevoegd gezag is met betrekking tot risico's van PFAS in de delen van de polder waarin geen grondverzet plaats vindt. Ondanks het feit dat de gemeente geen bevoegd gezag is, wil de gemeente RWS toch in de op te stellen zienswijze verzoeken minimaal de komende tien jaar, de ontwikkelingen in het kader van PFAS te blijven monitoren en de resultaten hiervan de delen met de gemeente.

Zwemplas

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0036	Zwemplas voldoet tijdens realisatie aan de eisen van de blauwe vlag en de RIVM	De waterkwaliteit van de zwemplas dient tijdens de realisatieperiode te voldoen aan de eisen van de blauwe vlag en de RIVM, tevens dient de zwemcapaciteit gelijk te blijven; RWS dient voorafgaand aan de start realisatie aan te tonen en te borgen dat de waterkwaliteit in de zwemplas tijdens de realisatie van het project jaarrond voldoet aan de criteria van de blauwe vlag en RIVM. Indien benodigd treft RWS tijdelijke maatregelen.
DRD-0037	Zwemplas voldoet na realisatie aan de eisen van de blauwe vlag en de RIVM	De waterkwaliteit dient na realisatie te voldoen aan de eisen van de blauwe vlag en de RIVM; RWS dient voorafgaand aan de start realisatie aan te tonen en te borgen dat de waterkwaliteit in de zwemplas na realisatie van de KRW jaarrond voldoet aan de criteria van de blauwe vlag en RIVM; Indien benodigd treft RWS definitieve maatregelen.
DRD-0038	Ganzen rondom de zwemplas voorkomen	RWS dient de aanwezigheid van ganzen rondom de zwemplas te voorkomen; zowel tijdens de realisatie als in de eindsituatie. Zie ook eis DRD-0055.
DRD-0039	Blauwalg voorkomen in zwemplas	RWS dient voorzieningen te treffen waarmee blauwalg in de zwemplas voorkomen wordt; zowel tijdens de realisatie als in de eindsituatie
DRD-0055	Behoud (of compenseer) ganzensnoepveldjes in HZP	"Ganzensnoepveldjes" zijn graslanden welke vaker gemaaid worden en daardoor relatief veel jong gras hebben. Dit trekt ganzen aan t.o.v. het gras rond de zwemplas. Hierdoor heeft de zwemplas minder last van ganzen uitwerpselen. Deze uitwerpselen zorgen namelijk voor poepbacterie (E-coli) welke blauwalg veroorzaakt. Hierdoor is het zwemwater niet meer geschikt en dient de zwemplas gesloten te worden.

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
		In de HZP (18 westelijk deel en 9 n-w. deel) bevinden zich twee ganzensnoepveldjes, dit zijn graslanden welke vaker gemaaid worden (1 x 3 weken) waardoor er jong gras op staat. Hierdoor grazen de wilde ganzen hier in plaats van rond de zwemplas en neemt de overlast van uitwerpselen en E-colli bacteriën af in de zwemplas. Hierdoor wordt de vorming van blauwalg voorkomen en of vermindert. De aanwezigheid van (te veel) wilde ganzen bij de ganzen verstoort de bezoekers; het HZP ontwerp verdwijnt een van de twee ganzensnoepveldjes. HZP dient een alternatief te hebben in de vorm van: - een alternatief ganzensnoepveld in de directe nabijheid van de zwemplas; - een andere oplossing waardoor de aanwezigheid van ganzen bij de zwemplas afneemt.
DRD-0099	Inlaatcapaciteit inlaat zwemplas	In de praktijk is algengroei nauwelijks nog mogelijk in oppervlaktewater met een verblijftijd die ligt tussen de twee en tien dagen. Bij een na te streven verversingstijd van vijf dagen voor een plas van 2,6 ha (circa 2 m diep), komt dit neer op een inlaatcapaciteit van circa 7 m³/min. (let op: uitgangspunt is dat deze capaciteit 24h/dag beschikbaar is). <u>Toelichting:</u> In de huidige situatie wordt de zwemplas Merwelanden bij lage polderstand gevoed door inlaatwater uit de rivier (Helsloot/Kikvorschil). De verwachting is dat het water uit het getijdengebied meer nutriënten (stikstof, fosfor, kalium) zal bevatten dan het rivierwater. Hierdoor zal de ontwikkeling van blauwalg in de zwemplas in de zomer versnellen, wat het gebruik als zwemwater ook bedreigt. Dit kan worden voorkomen door een alternatieve inlaat. Daarnaast is het water uit de rivier in 2024 ook gebruikt als doorspoelwater, om de PFAS kwaliteit van de zwemplas zodanig te verbeteren dat dit geschikt was als zwemwater. In de geplande nieuwe situatie zal het inlaatwater afkomstig zijn uit het nieuwe getijdegebied. De verwachting is dat dit nieuwe inlaatwater qua PFAS van slechtere kwaliteit zal zijn dan het huidige inlaat/doorspoelwater, omdat de bodem van het nieuwe getijdegebied hoge gehalten aan PFAS bevat. Daardoor bestaat het risico dat de doorspoelmaatregel niet voldoende goed zal werken. Dit moet worden voorkomen. De gemeente is dus van mening dat een alternatieve oplossing voor de inlaat van water naar de zwemplas mogelijk moet zijn.

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0100	Dichtslibben inlaat zwemplas	De inlaat mag gedurende de beheerfase van de KRW niet dichtslibben. Om dichtslibben te voorkomen dient een constructieve voorziening getroffen te worden. De doorlaat van de inlaat dient door RWS gecontroleerd te worden. Indien nodig dient RWS slib te verwijderen.

Bijlage 8 Beheer en Onderhoud

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0015	Beheer en onderhoud	T.a.v. het schetsontwerp van 6 september 2022 vraagt het college aandacht voor beheer en onderhoud.
DRD-0028	Onderhoud en beheer	De beheer- en onderhoudskosten zullen voor de gemeente niet hoger zijn na realisatie dan de huidige beheeruitgaven aldaar. Ditzelfde geldt voor risico's verbonden aan beheer en onderhoud.

Bijlage 9 Stakeholder

Algemeen

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0017	Ruimhartige compensatie voor planschade	T.a.v. het schetsontwerp van 6 september 2022 vraagt het college aandacht voor een ruimhartige compensatie voor eventuele planschade voor stakeholders (o.a. B&B Zuileshoeve, pachters, bewoners, Biesboschcentrum en de Gemeente Dordrecht). <u>Toelichting:</u> Het college heeft met Rijkswaterstaat afgesproken dat de ondernemers in dit gebied hun werkzaamheden kunnen voortzetten in de toekomst en aanspraak kunnen maken voor compensatie voor het tijdelijk wegblijven van bezoekers. RWS heeft toegezegd voor het bepalen van de compensatie een onafhankelijk bureau in te schakelen. Extra kosten voor het aanpassen van voorlichting en bewegwijzingsmateriaal dienen te worden vergoed door RWS.
DRD-0018	Weidegang behouden voor koeien	T.a.v. het schetsontwerp van 6 september 2022 vraagt het college aandacht voor het inpassen van koeien in het ontwerp. RWS dient zorg te dragen voor inpassing van de 'koeien' in het plan. Indien dit niet lukt dient RWS voor de overdracht van de gronden aan RWS een alternatieve pachtlocatie op het eiland van Dordrecht overeen te komen met pachter.
DRD-0021	Stakeholders nauw betrekken	Stakeholders (B&B Zuileshoeve, pachter, Biesboschcentrum) nauwer betrekken: wensen ophalen of deze al dan niet kunnen worden ingepast. RWS deelt de opgehaalde wensen met de gemeente.
DRD-0081	Alle aanwezige nutsvoorzieningen dienen in stand gehouden te worden	Alle aanwezige nutsvoorzieningen dienen in stand gehouden te worden.

Zuileshoeve en Ecolodge

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0013	Zuileshoeve en Ecolodge toegankelijk	De Zuileshoeve en Ecolodge dienen tijdens de realisatie toegankelijk gehouden te worden;
DRD-0060	Behoud Ecolodge	De Ecolodge dient op dezelfde locatie gehandhaafd te blijven. Hiervoor dient KRW constructieve aanpassingen te doen aan de Ecolodge en dient het ontwerp van de omgeving af te stemmen op de Ecolodge. KRW dient rekening te houden met diverse onderliggende eisen over o.a. privacy, bereikbaarheid, stabiele ligging, exploitatiecondities etc.

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0061	Privacy Ecolodge borgen middels beperkte zichtbaarheid	De Ecolodge dient dusdanig gesitueerd en landschappelijk ingepast worden dat de onderbouw waar zich de slaapkamer zich bevindt niet zichtbaar is vanaf het hoofdwandelpad. Het hoger gelegen deel, de uitkijkpost mag wel zichtbaar zijn.
DRD-0062	Privacy Ecolodge borgen door wandelaars en fietsers op minimaal 10 m afstand de Ecolodge te laten passeren	Het hoofdpad of hoofdverbinding welke de Ecolodge passeert die op minimaal 10 meter afstand van de Ecolodge te passeren. De toegang tot de Ecolodge dient gerealiseerd te worden middels een pad welke aftakt van het hoofdpad, waarbij de lengte minimaal 10 meter is, zodat het hoofdpad minimaal 10 meter van de Ecolodge af ligt. Verdere uitwerking van deze eis dient tot stand te komen in overleg met de exploitant van de Ecolodge.
DRD-0063	Privacy Ecolodge borgen door recreanten actief te weren van het pad welke leidt naar de Ecolodge (aftakking vanaf hoofdpad).	Middels bebording op het hoofdpad dient duidelijk gemaakt te worden dat het zijpad welke aftakt naar de Ecolodge slechts voor hotelgasten bestemd is. Ter hoogte van de aftakking dient bebording te staan met een dergelijke tekst "verboden voor onbevoegden". Verdere uitwerking van deze eis in het voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp dient tot stand te komen in overleg met de eigenaar en de exploitant van de Ecolodge.
DRD-0064	Privacy Ecolodge borgen door recreanten passief te weren van het pad welke leidt naar de Ecolodge (aftakking vanaf hoofdpad)	Het zijpad welke aftakt naar de Ecolodge dient recreanten op een passieve wijze te weren. Het dient voor recreanten onaantrekkelijk te zijn om te betreden. Zonder een complete definitie te geven, twee voorbeelden: het zijpad moet geen aantrekkelijke vergezichten of rustplaats bieden waardoor het recreanten verleidt het zijpad te betreden. Verdere uitwerking van deze eis in het definitief ontwerp dient tot stand te komen in overleg met de eigenaar en de exploitant van de Ecolodge.
DRD-0065	Instandhouden van objecten in de omgeving van de Ecolodge	In de omgeving van de Ecolodge bevinden zich een aantal karakteristieke objecten die vanuit de Ecolodge zichtbaar zijn en bijdragen aan het unieke karakter van de Ecolodge. Ter indicatie (een niet limitatieve opsomming) gaat het hier onder andere om eendenkooien en een ooievaarsnest. Alle aanwezige objecten rondom de Ecolodge dienen in de nieuwe situatie terug te komen. Verdere uitwerking van deze eis in het voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp dient tot stand te komen in overleg met de eigenaar en de exploitant van de Ecolodge.
DRD-0066	Instandhouden van de sceptitank van de Ecolodge	De Ecolodge beschikt over nabijgelegen een sceptictank. RWS dient te voorzien in het in stand houden van de aanwezige sceptictank, zowel tijdens realisatie als in de eindsituatie.

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
		Verdere uitwerking van deze eis in het voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp dient tot stand te komen in overleg met de eigenaar en de exploitant van de Ecolodge.
DRD-0067	Bereikbaarheid sceptitank Ecolodge	De sceptictank van de Ecolodge dient tijdens en na realisatie op dezelfde wijze geleegd te kunnen worden. RWS dient te voorzien in bereikbaarheid van de sceptictank met een landbouwvoertuig en tankwagen.
DRD-0069	Ligplaatsvoorzieningen van de Ecolodge dienen aangepast te worden	RWS dient alle aanpassingen te voorzien welke nodig zijn voor het in stand houden van de ligplaats van de Ecolodge. Het betreft o.a. (niet limitatief) : het aanpassen van de geleideconstructie, scharnierende loopplank, aanmeervoorziening kano en toegangspoort en hekwerk. Verdere uitwerking van deze eis in het voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp dient tot stand te komen in overleg met de eigenaar en de exploitant van de Ecolodge.
DRD-0070	Stabiele ligging van de Ecolodge borgen	Het huidige comfort wat hotelgasten ervaren door een stabiele ligging van de Ecolodge dient in stand gehouden te worden. In de huidige situatie ligt de Ecolodge in een binnendijks water en is niet onderhevig aan stroming, golfslag of getijbewegingen. Deze waterbewegingen veroorzaken zijdelingse en/of horizontale bewegingen en verminderen het comfort voor de hotelgasten. De huidige locatie is daarom bewust gekozen nadat op een eerdere locatie de Ecolodge gevoelig voor waterbewegingen bleek en een minder stabiele ligging leidde tot een verminderd comfortbeleving bij de hotelgasten. In tegenstelling tot de huidige situatie bevat de toekomstige situatie, het project KRW, wel stroming, getijbewegingen en golfslag. RWS dient alle voorzieningen te treffen om een stabiele ligging van de Ecolodge te borgen, zodat deze niet beïnvloed wordt door genoemde waterbewegingen. Kortom een stabiele ligging voor de Ecolodge zonder schommelingen, of kortdurende verticale of horizontale bewegingen. Er lijken op hoofdlijnen twee oplossingsrichtingen: - stabiele ligging geborgd wordt door waterbouwkundige voorzieningen; - stabiele ligging door constructieve voorzieningen aan geleideconstructie en/of aanpassingen aan Ecolodge. Verdere uitwerking van deze eis in het voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp dient tot stand te komen in overleg met de eigenaar en de exploitant van de Ecolodge.
DRD-0071	Bereikbaarheid van de Ecolodge via land in alle hoogwatersituaties borgen	De Ecolodge dient na in gebruik name van de KRW maatregel altijd, en in alle voorkomende hoogwatersituaties, over land vanaf de Zuileshoeve te bereiken zijn.

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0072	Inventariseren en standhouding van nutsvoorzieningen van de Ecolodge	RWS dient alle aanwezige nutsvoorzieningen van de Ecolodge (niet limitatief: electra, waterleiding, riolering) in stand te houden of te vervangen/vernieuwen, ook indien deze niet vermeld staan op KLIC tekeningen. Bij vervangen/vernieuwen dienen deze minimaal van het huidige niveau te zijn. Mogelijk staan niet alle nutsvoorzieningen vermeld of juist vermeld op KLIC tekeningen. RWS dient bij de K&L inventarisatie, naast KLIC, ook de eigenaar en de exploitant van de Ecolodge te betrekken.
DRD-0073	Localiseren van nutsvoorzieningen van de Ecolodge	RWS dient voor start van uitvoeringsactiviteiten de nutsvoorzieningen van de Ecolodge te lokaliseren middels proefsleuven.
DRD-0074	Tweede Ecolodge nabij bestaande Ecolodge	Gemeente en exploitant hebben plannen voor een tweede ecolodge. RWS dient in het ontwerp en de realisatie van het KRW project te voorzien in een locatie voor een tweede Ecolodge. De privacy en bereikbaarheidseisen die gesteld worden aan de bestaande Ecolodge gelden ook voor de nieuw te plaatsen Ecolodge. De ligplaatsvoorzieningen, nutsaansluitingen en daadwerkelijk plaatsen dienen nader afgestemd te worden. Start exploitatie van de tweede Ecolodge is voorzien bij oplevering van project KRW. <u>Toelichting eis:</u> In principe is er nu nog een locatie voorzien voor een tweede Ecolodge echter voor de toekomst zou het mogelijk moeten zijn om een tweede Ecolodge te situeren. Uiteraard moet deze niet naast de huidige Ecolodge komen te liggen maar dusdanig dat je het idee hebt in beide Ecolodges dat je alleen in het gebied bent. Wel moeten de voorzieningen die getroffen worden voor de huidige Ecolodge dan ook realiseerbaar zijn voor de tweede Ecolodge. Het gaat nu dus vooral om reservering van ruimte waar een tweede Ecolodge kan worden geplaatst. Eisen: - Tweede Ecolodge moet duidelijk zijn afgeschermd van de huidige Ecolodge. - Ecolodge moet goed bereikbaar zijn vanuit de B+B. - Zelfde voorzieningen t.a.v. elektra, water en afvalwater moeten mogelijk zijn. - Ecolodge moet ook geen inkijk van wandelpaden ondervinden. - Alle eisen die worden gesteld aan de huidige Ecolodge zijn ook op deze toekomstige Ecolodge van toepassing.

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0075	Instandhouden van de Ecolodge onder optimale exploitatiecondities tijdens de realisatie van de KRW maatregel	De Ecolodge is een drijvende hotelkamer, met unieke eigenschappen. Doorgaande exploitatie van de Ecolodge tijdens de realisatie periode is van cruciaal belang voor de bedrijfsvoering en continuïteit van B&B de Zuileshoeve. Tijdens de realisatie van de KRW maatregel worden een groot deel van de randvoorwaarden van, of welke bijdragen aan, een optimale exploitatie beïnvloedt door de wijze waarop RWS de KRW maatregel ontwerpt en realiseert. RWS dient optimale exploitatie mogelijk maken door het ontwerp en realisatie zodanig aan te passen dat de randvoorwaarden niet negatief beïnvloed worden. Tijdens de realisatie: Een niet limitatieve opsomming van bedoelde randvoorwaarden waar aandacht aan besteed dient te worden zijn: - geen geluidshinder; - geen zichthinder; - geen geurhinder; - geen stofhinder; - in stand houden van een aantrekkelijke omgeving rondom de Ecolodge, zowel visueel als ecologisch. Verdere uitwerking van deze eis in het voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp dient tot stand te komen in overleg met de eigenaar en de exploitant van de Ecolodge.
DRD-0076	Creëren van optimale exploitatiecondities voor de Ecolodges tijdens gebruiksfase van de KRW maatregel (na oplevering KRW project)	Van cruciaal belang voor de bedrijfsvoering en continuïteit van B&B de Zuileshoeve is dat de Ecolodges na oplevering van de KRW optimaal ge-exploiteerd kunnen worden. Een scenario waarbij in eerste maanden of zelfs jaren na oplevering een slechts een kale 'zandvlakte' aanwezig is is onacceptabel. De visuele en ecologische kwaliteit van de omgeving dient minimaal vergelijkbaar te zijn met de huidige situatie. Belangrijk aandachtspunt is dat de landschappelijke inpassing rondom de Ecolodges zodanig vorm gegeven en van beplanting voorziet wordt dat direct bij oplevering een reeds aantrekkelijke omgeving aanwezig is. Na oplevering: Een niet limitatieve opsomming van randvoorwaarden en uitgangspunten waar aandacht aan besteed dient te worden: - aantrekkelijk vorm gegeven van omgeving rondom Ecolodges; - landschappelijk inpassing; - zichtlijnen vanuit Ecolodges; - zicht van buitenaf op de Ecolodge beperken, o.a. vanaf wandelpad op kade, i.v.m. privacy Ecolodges gasten; - beleving van zonsopkomst- en ondergang, en positioneren Ecolodges; - beleving van het getij; - 24/7 beleving van een aantrekkelijke omgeving, ook bij laag water.

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
		Hierbij dient rekening gehouden te worden met nader te formuleren eisen van de diverse Ecolodge bezoekers. Verdere uitwerking van deze eis in het voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp dient tot stand te komen in overleg met de eigenaar en de exploitant van de ecolodge.
DRD-0077	Opstellen van een integrale visie op de instandhouding van (doorgaande) exploitatie van de Ecolodge tijdens de realisatie- en beheerfase van de KRW maatregel	RWS dient, voor contractering van project KRW aan een aannemer, en als onderdeel van het integraal onderdeel van het ontwerp een document op te stellen met een integrale visie gericht op het borgen een optimale exploitatie van de ecolodge tijdens de realisatie- en beheerfase van de KRW maatregel. Dit visiedocument dient onder ander te bevatten: - Inventarisatie van eisen, randvoorwaarden en wensen van RWS, eigenaar (gemeente Dordrecht) en exploitant (Zuileshoeve); - Impactanalyse; de impact van doorgaande exploitatie van de Ecolodge op de realisatie KRW maatregel; - Risicoanalyse gericht op doorgaande exploitatie van de Ecolodge tijdens de realisatie van de KRW maatregel; - Preventieve en correctieve maatregelen om doorgaande exploitatie mogelijk te maken c.q. te borgen; - (Strategische) aanpak; - Communicatieplan m.b.t. doorgaande exploitatie van de Ecolodge (incl. verantwoordelijkheden RWS, dagelijks aanspreekpunt); - Planning inclusief stoppunten; RWS dient het document "Integrale visie op de exploitatie van de Ecolodge tijdens de realisatie en beheer van de KRW maatregel" in overleg met betrokkenen op te stellen en ter acceptatie aan te bieden aan de gemeente en de exploitant van de B&B de Zuileshoeve.
DRD-0079	Behoud boomgaard	De boomgaard dient in zijn geheel behouden te blijven en geen onderdeel uit te maken van het projectgebied.
DRD-0080	Grondwaterstand in boomgaard handhaven	RWS dient te borgen dat de grondwaterstand in de boomgaard ongewijzigd blijft, zowel tijdens uitvoering als na realisatie van de KRW maatregel.
DRD-0082	De hogedrukriolering in stand houden	De hogedrukriolering naar de Zuileshoeve dient in stand te worden gehouden; Deze ligt van het B&B centrum naar de Zuileshoeve. <u>Toelichting eis:</u> De bestaande hogedrukriolering die tussen de Zuileshoeve en het Biesboschcentrum loopt moet zowel tijdens als na realisatie worden gehandhaafd. Hiervoor moeten dus voorzieningen worden getroffen op de bruggen en moeten mogelijk tijdens de aanleg ook tijdelijke voorzieningen worden getroffen. Ten aanzien van de afvoer van afvalwater vanaf de Ecolodge naar de Zuileshoeve moeten voorzieningen worden getroffen dat het afvalwater kan worden

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
		afgevoerd. Dit is een nieuwe voorziening en moet worden meegenomen bij de te realiseren voorzieningen voor de bestaande Ecolodge en later voor een eventuele tweede Ecolodge ook mogelijk zijn.
DRD-0083	Krachtstroom-aansluiting naar de Zuileshoeve	De Zuileshoeve heeft een krachtstroomaansluiting (3x35A) aangevraagd bij Stedin. Indien de nog niet gerealiseerd is voor start realisatie van KRW dan dient RWS de aanleg hiervan met Stedin af te stemmen en als uitgangspunt in het ontwerp en realisatie mee te nemen. Indien de krachtstroomaansluiting (3x35A) bij start realisatie van KRW reeds is uitgevoerd dan dient RWS deze in stand te houden.
DRD-0085	Visuele hinder	Geen visuele hinder voor de gasten van Zuileshoeve en Ecolodge realisatiewerkzaamheden. RWS dient visuele hinder veroorzaakt door de realisatie van KRW te voorkomen voor de hotelgasten en horecabezoekers van de Zuileshoeve. Een niet limitatieve opsomming waaraan gedacht moet worden: - de plaatsing van keten, ketenpark, schaft- of toiletvoorzieningen, parkeervoorzieningen (personeel of materieel), werkwegen, gronddepots, materiaalopslag of anderszins dient niet in de nabijheid en/of het zicht te zijn voor gasten van Zuileshoeve en Ecolodge; - de fasering van werkzaamheden, de indeling van werkzones, de uitvoeringslogistiek en de realisatieplanning dient zodanig georganiseerd te worden dat hinder, waaronder visuele hinder, geminimaliseerd wordt. Verdere uitwerking van deze eis in het voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp dient tot stand te komen in overleg met de gemeente, de exploitant van de Ecolodge en de eigenaar van B&B de Zuileshoeve.
DRD-0086	Integrale visie op instandhouding van (doorgaande) exploitatie van B&B de Zuileshoeve	Het opstellen van een integrale visie op de instandhouding van (doorgaande) exploitatie van B&B de Zuileshoeve tijdens de realisatie- en beheerfase van de KRW maatregel. RWS dient, voor contractering van project KRW aan een aannemer, en als onderdeel van het integraal onderdeel van het ontwerp een document op te stellen met een integrale visie op het borgen van een optimale exploitatie van de Zuileshoeve tijdens de realisatie- als tijdens de beheerfase van de KRW maatregel. Dit visiedocument dient onder ander te bevatten: - inventarisatie van eisen en wensen van RWS, gemeente Dordrecht en Zuileshoeve; - impactanalyse van de KRW maatregel op de exploitatie van de Zuileshoeve, voor zowel de realisatie als de beheersituatie; - Risicoanalyse van de exploitatie van de Zuileshoeve, zowel tijdens realisatie als tijdens de beheerfase van de KRW maatregel, inclusief preventieve en correctieve maatregelen;

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
		- strategische aanpak; - verantwoordelijke / aanspreekpunt voor exploitant; - planning en stoppunten. RWS dient het document "Integrale visie op exploitatie van de Zuileshoeve tijdens realisatie en beheer van de KRW maatregel" in overleg met betrokkenen op te stellen en ter acceptatie aan te bieden aan de gemeente en de exploitant van de B&B de Zuileshoeve.
DRD-0087	Altijd 2 wandelroutes naar de Zuileshoeve open houden	Voorkomen van hinder door vermindering van bereikbaarheid, door altijd twee routes naar de Zuileshoeve open te houden waardoor de korte wandelroute altijd mogelijk is. RWS dient tijdens realisatie van project KRW altijd minimaal de onderstaande twee fiets- en twee voetgangersroutes beschikbaar te houden tussen het Biesbosch-centrum en de Zuileshoeve. Door KRW te faseren blijft de bereikbaarheid van de Zuileshoeve voor wandelaar en fietsers via 2 zijden geborgd blijft; Hierdoor is het mogelijk een kort rondje te lopen. De eerste route loopt vanaf het Biesbosch centrum over de dijk naar de Zuileshoeve, deze dient te allen tijde beschikbaar te blijven. RWS dient dit deel zodanig te faseren dat deze route altijd voor voetgangers beschikbaar blijft. De tweede route die in stand gehouden dient te worden is de route die nu loopt vanaf de Zuileshoeve, tussen de twee weilanden door naar het Biesbosch centrum. Ook deze dient te allen tijde beschikbaar te blijven voor fietsers en voetgangers. Indien gekozen wordt voor een hulpbrug of andere voorziening om de route in stand te houden dan dient deze voor fietsers en rolstoelen begaanbaar te zijn.
DRD-0088	Aantrekkelijke toegangsroute tot de Zuileshoeve	Een aantrekkelijke toegangsroute is van cruciaal belang voor de bedrijfsvoering en continuïteit van B&B de Zuileshoeve. Het merendeel van de bezoekers aan de Zuileshoeve loopt of fietst vanaf het Biesboschcentrum via de dijk naar de Zuileshoeve. Dit deel vormt de belangrijkste toegangsroute. Door het behoud van het poldertje ten zuid westen van de Zuileshoeve blijft het tweede deel van deze toegangsroute behouden en is blijft de aantrekkelijk toegangsroute hier geborgd. De route passeert hier het poldertje met zijn bloemenvelden en grazende schapen. In het eerste deel van de toegangsroute, vinden wel werkzaamheden plaats. Hier bevindt zich een van de twee nieuw aan te leggen uitlaten. RWS dient de toegangsroute via deze zijde in stand te houden en aantrekkelijk te houden of te maken. Hier signaleren we twee wellicht tegengestelde belangen. Vanuit perspectief van de aannemer betekent minder bezoekers op deze route een verminderd raakvlak met de werkzaamheden. Vanuit het perspectief van de exploitant van de Zuileshoeve is echter een aantrekkelijke route van belang voor het voortbestaan van het bedrijf.

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0089	Hinder door werkzaamheden op de toegangsroute naar de Zuileshoeve verminderen	Hinder op de toegangsroute heeft een direct effect op de bedrijfsvoering en continuïteit van B&B de Zuileshoeve. Het merendeel van de bezoekers aan de Zuileshoeve loopt of fietst vanaf het Biesboschcentrum via de dijk naar de Zuileshoeve. Hinder op deze route dient tot een minimum beperkt te worden: Mogelijke oplossingen om hinder op de toegangsroute te beperken: - de hinderduur verkorten door dit deel van het project (de toegangsroute naar Zuileshoeve) pas in een laat stadium van het project aan te pakken; - De hinderduur verkorten door een deel van het werk (de uitlaat) in prefab uit te voeren - De hinderduur beperken door dit deel van het project versneld uit te voeren - Dit deel van het project uit voeren in een voor de Zuileshoeve relatief rustige bezoekersperiode.
DRD-0090	Verminderen van de beleving van omgevingshinder door het stimuleren van alternatieve manieren om recreanten en hotelgasten de Zuileshoeve te kunnen laten bereiken	RWS dient te voorzien in een (tijdelijke) drijvende houten steiger bij de Zuileshoeve voor tien kano's en twee boten. De steiger dient ter plaatse te komen van de huidige, niet gebruikte, Zonnepont steiger. Een deel van de bestaande steiger, de bewegende stalen loopbrug, kan waarschijnlijk hergebruikt worden. Het ontwerp dient in overleg met de beheerder van de Zonnepontsteiger en de exploitant van de B&B plaats te vinden.
DRD-0091	Opstellen van een integrale visie op de bereikbaarheid van de Zuileshoeve	RWS dient, voor contractering van project KRW aan een aannemer, en als onderdeel van het integraal onderdeel van het ontwerp een document op te stellen met een integrale visie gericht op het borgen een optimale bereikbaarheid van de Zuileshoeve tijdens de realisatiefase van de KRW maatregel. Dit visiedocument dient onder ander te bevatten: - Inventarisatie van eisen, randvoorwaarden en wensen van RWS, eigenaar (gemeente Dordrecht) en exploitant (Zuileshoeve); - Impactanalyse; de impact van optimale bereikbare Zuileshoeve op de realisatie van de KRW maatregel; - Risicoanalyse van de bereikbaarheid van de Zuileshoeve tijdens de realisatie van de KRW maatregel - Preventieve en correctieve maatregelen om aantrekkelijke bereikbaarheid te borgen; - Aanpak; - Communicatieplan m.b.t. bereikbaarheid van de Zuileshoeve (incl. verantwoordelijkheden RWS, dagelijks aanspreekpunt); - Planning inclusief stoppunten. RWS dient het document "Visie op optimale bereikbaarheid van de Zuileshoeve tijdens de realisatie van de KRW maatregel" in overleg met betrokkenen op te

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
		stellen en ter acceptatie aan te bieden aan de gemeente en de exploitant van de B&B de Zuileshoeve.

Biesboschcentrum

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0093	3-tal steigers langs het struinp pad	Ondanks dat KRW waterrijk is er in het referentieontwerp weinig mogelijkheden om met kinderen wateronderzoek te doen. Vanuit het Biesboschcentrum vanaf de dijk langs het struinp pad dienen een drietal steigers aan gelegd te worden voor de kinderen voor "wateronderzoek" en als uitkijkpunt over het gebied. Deze dienen bij hoog water bereikbaar te zijn. Op een steiger dienen ca. vijftien kinderen plaats te kunnen nemen en de steiger dient zonder leuning te worden uitgevoerd. Nadere detaillering en locatie in overleg met Biesboschcentrum.
DRD-0094	Toegankelijkheid Polder Stedelijk	Een deel van het educatief programma wat niet meer in de Hel- en Zuilespolder plaats kan vinden dient verplaatst te worden naar Polder Stedelijk. Daartoe is toegankelijkheid te voet tot polder Stedelijk nodig via de Helsluis (beperkte groepen en altijd onder leiding van een gids).
DRD-0098	Biesboschcentrum als informatiecentrum	Het Biesboschcentrum is startpunt en centrale vraagbaak van de bezoekers die de Sliedrechtse Biesbosch en dus ook de Hel- en Zuilespolder bezoeken. Om deze taak tijdens de realisatie ook uit te kunnen voeren en de bezoekers van informatie te voorzien over de gebeurtenissen in de Hel- en Zuilespolder dient KRW het Biesboschcentrum tijdens de bouw(periode) als informatiecentrum te gebruiken. Het Biesboschcentrum dient geïntegreerd te worden en een rol te krijgen in de omgevingsmanagement strategie van KRW. Onderdeel daarvan is het verzorgen van één thema in de tentoonstellingsruimte van het Biesboschcentrum, welke in totaal uit vijf thema's bestaat. KRW dient in overleg met het Biesboschcentrum één thema rondom KRW in te richten. Daarnaast dient KRW het Biesboschcentrum zodanig te ondersteunen en te faciliteren dat deze de taak goed uit te kan voeren.

Schaapskudde

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0030	Behoud schaapskudde in HZP	De schaapskudde moet een plek hebben binnen het projectgebied. Het begraasbaar deel dient gelijk te blijven aan situatie voor KRW; Gewenste graaslocaties na KRW zijn het "deel behouden polder" ten ZW. van Zuileshoeve, (nr. 7 "polder" op referentieontwerp) en op de nieuwe dijken en kades.
DRD-0031	Geleiden schaapskudde in HZP	Het ontwerp dient te voorzien in voorzieningen om de schaapskudde te geleiden. O.a. benodigde wildroosters en hekwerken t.b.v. zonering schaapskudde.
DRD-0033	Behoud begraasbaar grasland	Behoud begraasbaar grasland ten ZW van de Zuileshoeve t.b.v. schaapskudde, in deel ten westen van de sloot in het deel wat in het referentieontwerp van 17 april 2023 als te behouden polder staat gemarkeerd.

Evenemententerrein

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0041	Grondwaterstand evenemententerrein handhaven	De grondwaterstand van het evenemententerrein dient niet verhoogd te worden; Het evenemententerrein wordt gebruikt voor evenementen waarbij zwaar verkeer het terrein berijdt; de GWS kan daardoor niet verhoogd worden.
DRD-0042	Grondwaterstand dagrecreatieterrein handhaven	De grondwaterstand van het dagrecreatieterrein dient niet verhoogd te worden.

Gemeente Dordrecht

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
DRD-0020	Herziening omgevingsplan (v.h. bestemmingsplan)	RWS maakt het ontwerp herziening omgevingsplan (bestemmingsplan), waaraan de gemeente goed meewerkt. <u>Toelichting eis:</u> Op basis van het projectbesluit zal het omgevingsplan moeten worden aangepast. Gezien het feit dat RWS de initiatiefnemer is van de KRW-maatregelen en de gemeente ook geen budget heeft begroot voor de wijziging van het omgevingsplan zien we het een taak van RWS om het omgevingsplan aan te passen. Als gemeente zullen we hieraan meewerken, maar de bulk van het werk zien wij bij RWS liggen.
DRD-0108	Kosten	Alle kosten die door de gemeente in redelijkheid en billijkheid zijn gemaakt of nog maakt moeten worden om

ID	Titel (Klanteisnaam)	Concept Eistekst (of wens) Waar komt eis vandaan? Waarom belangrijk Wanneer wordt aan de eis voldaan?
		de KRW-maatregelen uit het projectbesluit te realiseren zullen moeten worden gecompenseerd door RWS.

Bijlage 10 Cultuurhistorie

Onderwerp Betreft

Schetsontwerp voor KRW natuur in de Hel- en Zuilespolder
door RWS, BWZ ingenieurs, Witteveen + Bos d.d. 12 mei 2022

Datum

08-07-2022

Advies

Het advies is om het ontwerp te herzien, zodat de ontwikkeling van de KRW natuur zich beter voegt in de landschappelijke kwaliteiten en structuren van de bestaande polder(s) en monumenten.

Toelichting

Hel- en Zuilespolder en omgeving

schetsontwerp presentatieposter

Ecologische en
hydrologische
Bouwstenen

de "waterslinger"

1. Aanleiding

Voor de Hel- en Zuilespolder wordt in het kader van de KRW vanuit het Rijk natte natuur voorgesteld.

"Hierbij moeten geen bestaande waarden verloren gaan"

(uit: Variantennota KRW Sliedrechtse Biesbosch, pag.7)

2a. Reactie op het schetsontwerp - context

Het historisch agrarisch polderlandschap en structuur hiervan is een bestaande waarde en gaat landschappelijk gezien verloren.

-> Aansluiten op bestaande structuren en inspiratie uit de ontstaansgeschiedenis van de Hel- en Zuilespolder verzacht de impact.

-> De gemeentelijke monumenten (opzichterswoning, Zuileshoeve, met hun ligging op een terp) en de Helsluis (Rijksmonument) geven een verrijking aan het toekomstig landschapsbeeld als context en functie leesbaar blijven.

Het schetsontwerp geeft voor het toekomstig waterlandschap een nieuwe hoofdwatergang met aftakkingen (zijkreken) weer als een gebiedsvreemde slinger. Deze lijkt volledig losgeweekt van bestaande en omringende structuren en maakt onvoldoende gebruik van de waarde die er op dit moment aan landschapsstructuren ligt in de Hel- en Zuilespolder.

monumenten:
Helsluis (rood) = Rijksmonument
Opzichterswoning + Zuileshoeve
(groen) = Gemeentelijke monumenten

De aangewezen monumenten hebben hun status o.a. gekregen vanwege de cultuurhistorie en hun positie en functie in het agrarisch polderlandschap; op het moment dat dit verdwijnt, is deze context verdwenen.

-> door zorgvuldig om te gaan met deze context - bv. Zuileshoeve, door bepalende zichtlijnen in het landschap te behouden, door bijvoorbeeld de wilgenrij te handhaven als lijn in het landschap - blijft de cultuurhistorie levendig en in context met het monument.

landschapsimpressie uit de presentatie van 12 mei j.l.

bron:
KRW Sliedrechtse Biesbosch -
Landschapsecologische analyse
Hel- en Zuilespolder

2b. Reactie op het schetsontwerp - perspectief en landschapsbeleving:

De impressies van het schetsontwerp uit de presentatie van 12 mei j.l. geven het toekomstige waterlandschap algemeen weer.

-> Het is wenselijk de setting van het waterlandschap in de Hel- en Zuilespolder herkenbaar te houden. Werken vanuit de locatie en kwaliteit met herkenbare zichtlijnen naar bijvoorbeeld de Zuileshoeve zal naast de natuurontwikkeling een landschapsbeleving mogelijk maken met bewaard gebleven cultuurhistorische/landschappelijke structuren.
-> Behoud van het agrarisch gebruik op kleine schaal kan eventueel verrijkend werken in het landschap met de verwijzing naar het cultuurhistorisch/agrarisch verleden, ook gaat dit misschien ten koste van een aantal ha aan gebied dat dan niet of deels onder water gezet wordt.

bron:
Variantennota KRW Sliedrechtse
Biesbosch
"landschapsbeleving" als
belangrijk onderdeel van de HZP

"bomenonderzoek" RWS

knotwilgen in de Hel- en Zuilespolder

2c. Reactie op bomenonderzoek en landschapsecologische analyse:

De "KRW Sliedrechtse Biesbosch landschapsecologische analyse" brengt de elementen in kaart met waardering en resterende levensduur. Het bomenonderzoek geeft een overzicht aan welke bomen verwijderd zullen worden voor de natuurontwikkeling.

-> Belangrijk hierbij is dat sommige bomen vanuit zichzelf wellicht een geringe levensverwachting hebben, het landschapselement zelf echter wel een geschiedenis en mogelijke waarde heeft om voort te bestaan.

-> Het omvormen van bestaande bosschages naar zachthoutbossen is landschappelijk naar verwachting goed in te passen.

-> Het verwijderen van een wilgenrij heeft wel gevolgen voor de beleving van het landschap. Deze en andere wilgenrijen laten een gelaagdheid ontstaan in het gebied, wat gezien kan worden als verrijking van de landschapsbeleving.

3. Conclusie:

Op het moment dat de nieuwe ontwikkeling als vanzelfsprekend aansluit op de bestaande structuren in de omgeving en zich voegt in, en ontwikkelt uit de context, des te meer kwaliteit en nieuwe waarde zal bij de nieuwe natte natuur ontstaan door de herkenbaarheid en rijke gelaagdheid in geschiedenis en gebruik.